

Landstingsfullmäktige
Landstinget i Värmland

Revisionsberättelse för verksamhetsåret 2010

Inledning

Landstingets revisorer har granskat landstingsstyrelsen, patientnämnden, hjälpmedelsnämnden och de tre fullmäktigeberedningarna. I denna revisionsberättelse, som syftar till att ge fullmäktige underlag och vägledning i processen för ansvarsprovning, redovisar revisorerna sina synpunkter och bedömningar.

Revisorernas arbete

Granskningen har utförts utifrån de förutsättningar som anges i kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, revisorernas reglemente och andra dokument som utgör underlag för god redovisnings- och revisionssed. Revisorernas granskningsarbete har utgått från en av revisorerna genomförd risk- och väsentlighetsbedömning och revisionsplanen för 2010. Granskningen har genomförts i den omfattning som bedömts erforderlig för att ge rimlig grund för revisorernas bedömning i ansvarsprovningsfrågan. Kommentarererna i årsredovisningen från styrelsens ordförande och landstingsdirektören har inte ingått i revisorernas bedömning.

Till revisionsberättelsen bifogas en sammanställning över de sakkunnigas revisionsrapporter och lekmannarevisorernas granskningsrapport för Värmlandstrafik AB. Revisionsberättelserna för de finansiella samordningsförbunden och revisionsberättelsen för Region Värmland kommer att delges fullmäktige så snart dessa föreligger. En redovisning av revisorernas förvaltning under 2010 bifogas landstingets årsredovisning.

Landstingsstyrelsen

Landstingets revisorer har följt arbetet i landstingsstyrelsen. I granskningsarbetet har revisorerna under året lagt fokus på granskningar som rör den interna kontrollen inom landstinget, både avseende verksamhet och ekonomi. En särskild rapport om landstingets övergripande styrning, uppföljning och interna kontroll har också lämnats. Verksamhetsrevisionen har bland annat inriktats mot måluppfyllelse, läkemedelshantering, tillgänglighet och avvikelshantering.

Ekonomisk utveckling

Årsredovisningen för verksamhetsåret visar ett överskott som uppgår till 79 miljoner kronor, vilket är 20 miljoner kronor bättre än budgeterat. Den genomförda balanskravsutredningen visar ett överskott på 125 miljoner kronor. I balanskravsutredningen har hänsyn tagits till omstruktureringskostnader på 46 miljoner kronor.

Budget för verksamhetsåret 2010 innebar en uppräknings av nettokostnaderna med 2 procent jämfört med 2009 års budget. Nettokostnadsökningen år 2010 uppgick till 3 procent. I utfallet ingår kostnader för avtalspensioner och kostnader hänförliga till en kvalitetssäkring av anläggningsregistret. Med hänsyn taget till dessa poster ligger nettokostnadsutvecklingen inom budget.

Revisorerna har noterat att det fortfarande finns vissa ekonomiska obalanser på divisionsnivå. Störst negativ avvikelse mot budget uppvisar Sjukhuset i Arvika som från och med 2010 redovisas som en division. Skälet till det redovisade underskottet är föremål för utredning. För hälso- och sjukvården sammantaget redovisas ett underskott. Föregående år redovisades ett större överskott för hälso- och sjukvården gemensamt. Revisorerna konstaterar att landstingsstyrelsen inte fullt ut har förmått att komma tillrätta med de ekonomiska obalanserna.

Mål och måluppfyllelse

Finansiella mål

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen. Förvaltningsberättelsen ska enligt lagen om kommunal redovisning, innehålla en utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Landstingsfullmäktige har beslutat om följande finansiella mål för 2010:

- att tillföra pensionsfonden ett belopp motsvarande årets ökning av avsättningen för pensioner liksom att tillföra pensionsfondens avkastning till fonden.

Revisorerna kan konstatera att fonden har tillförts medel som motsvarar pensionsskuldens ökning och att avkastningen har tillförts fonden. Fonden har även tillförts den del av föregående års skuldökning som då inte tillfördes fonden.

Fullmäktige har beslutat att för 2010 frångå målet om ett årligt överskott på minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Om detta mål hade tillämpats för 2010 motsvarar det ett överskott på 128 miljoner kronor. Revisorerna vill understryka betydelsen av att landstinget tillförsäkras sig en långsiktigt hållbar ekonomi för att klara framtida investeringar, pensionsåtaganden med mera. Det är därför viktigt att de av fullmäktige fastställda målen så snart som möjligt också omfattar överskottskrav som ger förutsättningar för sådan långsiktighet.

Landstingsfullmäktige fastställde en budget för 2010 där överskottet uppgick till 59 miljoner kronor. Med utgångspunkt från att landstingets resultat uppgår till 79 miljoner kronor, konstaterar revisorerna att resultatmålet har nåtts.

Mål för verksamheten

Landstingsfullmäktige har i "Landstingsplan – övergripande verksamhetsplan för Landstinget i Värmland 2010" fastlagt de verksamhetsmål som gäller för de fyra perspektiven medborgare, verksamhet, medarbetare och ekonomi. Styrelsen har i årsredovisningen för 2010 redovisat sin bedömning av hur verksamhetsmålen uppfyllts på landstingsnivå.

Målen i landstingsplanen är formulerade som att alla divisioner och övriga verksamheter ska klara av respektive mål. I årsredovisningen har målen istället formulerats som att landstinget ska klara målen. Måluppfyllelsen har också redovisats för landstinget totalt. Revisorerna kan konstatera att årsredovisningen inte ger svar på om fullmäktiges mål, så som de är formulerade i landstingsplanen, är uppfyllda.

I årsredovisningen redovisas att landstinget totalt inte uppfyller styrkortets mål för tillgänglighet, följsamhet till basala hygienrutiner och mål avseende flödeskvot. Enligt årsredovisningen har landstinget till stor del uppfyllt målen för produktion, kvalitet, deltagande i kvalitetsregister och avvikelshantering. Det gäller även vissa mål inom medarbetarperspektivet. För övriga mål redovisas att landstinget uppfyllt dem.

I landstingsplanen finns också särskilda satsningsområden med tillhörande aktiviteter som planeras och följs upp under 2010 för att stödja utvecklingen av landstingets verksamhet. Årsredovisningen innehåller uppföljning av satsningsområden och aktiviteter. Det saknas dock redovisning av vissa övergripande systemmål som enligt landstingsplanen ska rapporteras.

Bedömningskriterier för och redovisning av måluppfyllelse

Revisorerna anser att det finns behov av att förbättra redovisningen av hur landstinget uppfyllt målen för verksamheten. När det gäller redovisning av verksamhetens kvalitet redovisas endast i begränsad utsträckning resultatmått och indikatorer för att på landstingsnivå bedöma måluppfyllelsen. Där- emot redovisas mått och indikatorer för olika former av kvalitetsarbete.

När det gäller uppfyllelse av målet för genomförande av det miljöpolitiska programmet finns behov av att se över eller bryta ner målet och utveckla flera resultatmått för att bedöma och redovisa måluppfyllelse.

I årsredovisningen anges att målet om att genomföra systematiska händelse- analyser av samtliga allvarliga patientskador/händelser är uppfyllt. Detta trots att samtliga Lex Maria-anmälningar inte har analyserats. Granskningen har visat att landstinget enligt den mätplan som tillämpas bedömer att målet är uppfyllt om minst 80 procent av divisionerna har analyserat samtliga all- varliga händelser. Det framgår inte av årsredovisningen att de kriterier som tillämpats vid bedömning av måluppfyllelse avviker från fullmäktiges mål.

Revisorerna kan konstatera att styrelsen har bedömt att målet för god till- gänglighet inte är uppfyllt. Fullmäktiges mål är att landstinget uppfyller vårdgarantins krav, vilket innebär att samtliga patienter ska få vård inom de tidsangivelser som regleras i lagstiftningen. Utgångspunkten för bedöm- ningen av landstingets måluppfyllelse är att 95 procent av patienterna ska få vård inom tidsgränserna för att målet ska anses vara uppfyllt. För telefon- tillgänglighet räcker 90 procent för att målet ska anses vara uppfyllt. Inte heller för tillgänglighetsmålet framgår av redovisningen att de kriterier som tillämpats vid bedömning av måluppfyllelse avviker från fullmäktiges mål. De uppgifter som ligger till grund för bedömningen avser läget endast en kortare period under året och när det gäller vårdgarantins 90-90 baseras be- dömningen endast på läget per den 31 december 2010. Revisorerna anser att redovisningen av hur landstinget uppfyller målet om god tillgänglighet bör utvecklas.

Styrning, uppföljning och intern kontroll

Revisorerna har under år 2010 uppmärksammat att det finns behov av att utveckla och förbättra landstingets styrning, uppföljning och redovisning inom några områden. Revisorerna anser att landstingsstyrelsen bör överväga hur uppföljning och redovisning behöver anpassas till de olika ledningsni- våerna. Landstingsstyrelsen bör också säkerställa att det i redovisningen till landstingsfullmäktige finns resultatinformation för samtliga mål som beslu- tats av fullmäktige. Uppföljning och redovisning bör vidare ge möjlighet att analysera verksamhet och ekonomi samlat. Kvalitetssäkring och dokumen- tation av verksamhetsinformationen bör förbättras och systemstöd bör ut- vecklas för att ta fram, kvalitetssäkra och dokumentera uppgifter om verk- samhetens resultat.

Revisorerna anser att en modell för att på ett systematiskt sätt värdera risker i verksamheten och besluta om hantering av dessa bör införas. Kontrollåtgärder i verksamheten bör utformas så att de tydligt kopplas till ställningstagande om hur riskerna ska hanteras. Styrelsen bör regelbundet följa upp hur väl modellen för styrning, uppföljning och intern kontroll fungerar och vid behov vidta åtgärder för att förbättra modellen.

Revisorernas slutsatser

Revisorerna konstaterar att landstingsstyrelsen under verksamhetsåret 2010 har nått det av fullmäktige satta resultatmålet på landstingsnivå men att styrelsen inte fullt ut har kommit tillrätta med de ekonomiska obalanserna för vissa divisioner.

Fullmäktiges finansiella mål för avsättning till pensionsfonden har uppfyllts.

Revisorerna anser att det är viktigt att fullmäktige så snart som möjligt återinför ett överskottsmål som tillförsäkrar landstinget en långsiktigt hållbar ekonomi.

Revisorerna anser vidare att landstingsstyrelsen bör vidta åtgärder för att förbättra styrning, uppföljning och intern kontroll inom landstinget. Redovisningen av resultatinformation till fullmäktige och kriterier för bedömning av måluppfyllelse bör utvecklas ytterligare. Kvalitetssäkring och dokumentation av verksamhetsinformation bör förbättras och systemstöd bör utvecklas för att ta fram, kvalitetssäkra och dokumentera uppgifter om verksamhetens resultat.

Landstingets revisorer tillstyrker att landstingsstyrelsen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för perioden 1 januari 2010 till och med 30 november 2010.

Landstingets revisorer tillstyrker att landstingsstyrelsen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för perioden 1 december 2010 till och med 31 december 2010.

Patientnämnden

Landstingets revisorer har följt patientnämndens arbete under 2010, bland annat genom att ta del av protokoll och årsberättelse.

Landstingets revisorer tillstyrker att patientnämnden och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2010.

Hjälpmedelnsämnden

Landstingets revisorer har granskat den med kommunerna gemensamma hjälpmedelnsämnden och dess arbetsutskott. Granskningen, som främst innehåller en avstämning av verksamheten utifrån avtal och reglemente, redo-

visas i revisionsrapport nr 10-10, som också har delgivits revisorerna i länets kommuner.

Landstingets revisorer tillstyrker att hjälpmedelsnämnden och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2010.

Hälso- och sjukvårdsberedningen

Landstingets revisorer har följt hälso- och sjukvårdsberedningens arbete under 2010, bland annat genom att ta del av minnesanteckningar och årsberättelse. Revisorerna bedömer att beredningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att hälso- och sjukvårdsberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2010.

Demokratiberedningen

Landstingets revisorer har följt demokratiberedningens arbete under 2010, bland annat genom att ta del av minnesanteckningar och årsberättelse. Revisorerna bedömer att demokratiberedningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att demokratiberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2010.

Framtidsberedningen

Landstingets revisorer har följt framtidsberedningens arbete under 2010, bland annat genom att ta del av minnesanteckningar och årsberättelse. Revisorerna bedömer att beredningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att framtidsberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2010.

Årsredovisningen

Revisorerna har granskat årsredovisningen, innehållande förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys. Revisorerna bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av landstingets verksamhet, resultat och ekonomiska ställning.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med den lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Landstingets revisorer tillstyrker att årsredovisningen för 2010 godkänns av landstingsfullmäktige.

Landstingets revisorer

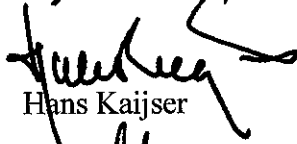
Leif Sandberg

Roland Krantz

Jan Nilsson

Hans Kaijser

Stig-Arne Persson

Barbro Thunér

Östen Högman

Per-Åke Persson

Sammanställning över de sakkunnigas rapporter

I 9 kap 8 § kommunallagen föreskrivs att revisorerna i sin granskning ska biträdas av sakkunniga. I 16 § anges att de sakkunnigas rapporter ska bifogas revisionsberättelsen. Med hänvisning härtill redovisas de skriftliga rapporter som redovisats och kommunicerats med landstingstyrelsen avseende 2010. Rapporterna finns på www.liv.se och på landstingets intranät.

15-10 Hantering av leverantörsfakturor – intern kontroll

14-10 Granskning av delar av årsredovisningen 2010

13-10 Samverkansnämnden Uppsala-Örebroregionen

12-10 Tillgänglighet i vården

11-10 Landstingsfullmäktiges beslut 2010

10-10 Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet 2010

9-10 Pensionsfondens förvaltning – intern kontroll

8-10 Införande av nytt journalsystem i Folktandvården

7-10 Granskning av löneprocessen

6-10 Erfarenhet och kunskap från avvikelshantering

5-10 Styrning, uppföljning och intern kontroll

4-10 Tillämpning av avtalet om vård för värmländska patienter vid Karlskoga lasarett

3-10 Revisoreernas bedömning av delårsrapport per 10-08-31

2-10 Läkemedelsförsörjning – omreglerad apoteksmarknad

1-10 Äldres läkemedelsanvändning och avvikelserapportering vid kommunens äldreboenden

**Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 10 kap
13§ aktiebolagslagen**

GRANSKNINGSRAPPORT

Till årsstämman i

Värmlandstrafik Aktiebolag

Org nr 556206-4641

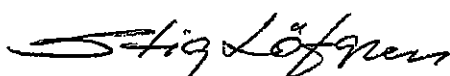
Vi har granskat bolagets verksamhet för år 2010. Granskningen har utförts i enlighet med god sed samt utgått från bedömning om väsentlighet och risk. Samplanering har skett med bolagets auktoriserade revisor och gemensam granskningsredogörelse har upprättats.

Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimligt grad försäkra oss om att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig. Vår granskning har utgått från de beslut kommun- och landstingsfullmäktige och bolagsstämman fattat och har inriktats på att granska att besluten verkställts samt att verksamheten håller sig inom de ramar som bolagsordningen anger.

Vi anser att vår granskning ger oss rimlig grund för att våra uttalanden nedan.

Vi bedömer att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenlig och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig. Vi finner därför ingen anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

Karlstad den 11 februari 2011

Stig Löfgren
Lekmannarevisor

Per-Åke Persson
Lekmannarevisor